

DUGOROČNA REZERVISANJA I OBAVEZE

21. predavanje – DUGOROČNA REZERVISANJA

Na računima klase 4 iskazuju se obaveze po svim osnovima. U okviru klase 4 predviđene su sledeće grupe računa:

- 1) Grupa 40 - Dugoročna rezervisanja;
- 2) Grupa 41 - Dugoročne obaveze;
- 3) Grupa 42 - Kratkoročne finansijske obaveze;
- 4) Grupa 43 - Obaveze iz poslovanja;
- 5) Grupa 44 - Obaveze iz specifičnih poslova;
- 6) Grupa 45 - Obaveze po osnovu zarada i naknada zarada;
- 7) Grupa 46 - Druge obaveze.

Saglasno Okviru MRS, obaveze se priznaju u bilansu stanja kada je verovatno da će odliv resursa koji sadrže ekonomske koristi proisteći iz podmirenja sadašnjih obaveza i kada se iznos obaveze koja će se podmiriti može pouzdano da izmeri.

Bitno obeležje obaveze je postojanje obaveze u **sadašnjem** periodu.

Obaveza se definiše kao dužnost ili odgovornost da se postupi ili nešto izvrši na određeni način.

Obaveze proizilaze iz prošlih transakcija ili drugih prošlih događaja. Tako na primer, sticanje dobara i korišćenje usluga ima za posledicu nastanak obaveza prema dobavljačima (ako nisu plaćene unapred ili pri isporuci), a uzimanje bankarskog zajma ima za rezultat obavezu vraćanja zajma.

Prilikom početnog merenja preduzeće obaveze meri po njihovoj nabavnoj vrednosti koja predstavlja poštnu vrednost nadokande primanja za nju.

Izmirenje sadašnje obaveze može da se izvrši na više načina, na primer, putem:

- a) plaćanjem gotovinom;
- b) prenosom drugih sredstava;
- c) pružanjem usluga;
- d) zamenom te obaveze sa nekom drugom obavezom;
- e) konverzijom obaveze u kapital;
- f) da se poverilac odrekne svojih prava;

g) da poverilac izgubi svoja prava na bazi propisa (zastarelost potraživanja).

Grupa: 40 - dugoročna rezervisanja

Na računima grupe 40 - Dugoročna rezervisanja, iskazuju se dugoročna rezervisanja za **troškove i rizike** koji se priznaju i vrednuju u skladu sa MRS 37 i računovodstvenom politikom preduzeća.

Međunarodni računovodstveni standard 37 - Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva ima za cilj da se obezbede odgovarajući kriterijumi za priznavanje i osnova za merenje rezerevisanja, potencijalnih obaveza i potencijalnih sredstava, kao i obelodanjivanje dovoljno informacija u napomenama uz finansijske izveštaje, kako bi se korisnicima omogućilo da razumeju njihovu prirodu, rokove i iznos. Navedenim standardom rezervisanja su definisana kao obaveze sa neizvesnim rokom ili iznosom.

Rezervisanje se priznaje kada:

- a) preduzeće ima sadašnju obavezu (pravnu ili stvarnu) koja je nastala kao rezultat prošlog događaja;
- b) je verovatno da će odliv resursa koji sadrže ekonomske koristi biti potreban za izmirenje obaveza, i
- c) iznos obaveze može da se pouzdano proceni.

Rezervisanja se ispituju na dan svakog bilansa stanja i koriguje tako da odražavaju najbolju sadašnju procenu. Ako više nije verovatno da će odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi biti potreban za izmirenje obaveze, rezervisanje se ukida. Rezervisanje se koristi samo za pokriće izdataka za koje je rezervisanje prvobitno i bilo priznato.

Kad nastane odliv sredstava po osnovu obaveze za koju je predhodno izvršeno rezervisanje, stvarni troškovi se ne iskazuju ponovo kao rashod, već se knjiženje sprovodi zaduženjem računa rezervisanja, a u korist odgovarajućeg računa obaveza (prema vrstama) ili odgovarajućeg računa sredstava (zalihe, novčana sredstva) u zavisnosti od karaktera rezervisanja, vrste nastale obaveze i načina na koji je ona izmirena. Neiskorišćeni iznos rezervisanja ukida se u korist računa 678 - Prihodi od ukidanja dugoročnih rezervisanja.

U okviru grupe 40 -Dugoročna rezervisanja predviđeni su sledeći računi:

- 1) Račun 400 - Rezervisanja za troškove u garantnom roku,
- 2) Račun 401 - Rezervisanja za troškove obnavljanja prirodnih bogastava,
- 3) Račun 402 - Rezervisanja za zadržane kaucije i depozite,
- 4) Račun 403 - Rezervisanja za troškove restrukturiranja,

- 5) Račun 404 - Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih,
- 6) Račun 405 - Rezervisanja za troškove sudskih sporova
- 7) Račun 409 - Ostala dugoročna rezervisanja.

Račun 400 - Rezervisanja za troškove u garantnom roku

Na računu 400 - Rezervisanja za troškove u garantnom roku, iskazuju se dugoročna rezervisanja za rizike po osnovu troškova garantnog roka, a za koji je ostvaren prihod u punom iznosu.

Primer:

Preduzeće X je prodalo robu za 100.000 din., čija je nabavna vrednost 80.000 din., PDV 20%. Za održavanje u garantnom roku rezervisano je 10.000 din. U narednom obračunskom periodu, za troškove opravki u garantnom roku, dobijeni su računi od dobavljača na iznos od 8.000 din., dobavljač nije u sistemu PDV. Neutrošeni iznos rezervisanja ukinut je u korist prihoda.

Knjiženje	Duguje	Potražuje
1) 204 - Kupci u zemlji	120.000	
604 - prihod od prodate robe		100.000
470- PDV u izdatim računima		20.000
za prodajnu vrednost robe		
1a) 501 - Nabavna vrednost prodate robe	80.000	
132 - Roba u prometu na veliko		80.000
- za nabavnu vrednost prodate robe		
2) 541 - Troškovi rezervisanja za troškove u garantnom roku	10.000	
400 - Rezervisanja za troškove u garantnom roku za rezervisanje za troškove u garantnom roku		10.000
3) 400 - Rezervisanja za troškove u garantnom roku 8.000		
435 - Dobavljači u zemlji		8.000
za fakturu dobavljača za održavanje prodate robe u garantnom roku		
4). 400 - Rezervisanja za troškove u garantnom roku 2.000		
678 - Prihodi od ukidanja dugoročnih rezervisanja za ukidanje neiskorištenog rezervisanja za troškove u garantnom roku		2.000

Račun 401 - Rezervisanja za troškove obnavljanja prirodnih bogastava

Na računu 401 - Rezervisanja za troškove obnavljanja prirodnih bogastava, iskazuju se dugoročna rezervisanja za obnavljanje zemljišta i za obnavljanje (reprodukciju) šuma.

Primer:

Preduzeće X je rezervisalo za obnavljanje (sanaciju) zemljišta, nakon iskopavanja rude bakra, iznos od 100.000 dinara.

Knjiženje	Duguje	Potražuje
1) 542 - Rezervisanja za troškove obnavljanja prirodnih bogastava	100.000	
401 - Rezervisanje za troškove obnavljanja prirodnih bogastava za rezervisanje radi obnavljanja prirodnih bogastava		100.000

Račun 402 - Rezervisanja za zadržane kaucije i depozite,

Na računu 402 - Rezervisanja za zadržane kaucije i depozite, iskazuju se dugoročna rezervisanja za troškove koji će se s velikom izveznošću javiti u narednim godinama po osnovu zadržanih kaucija i depozita za posao izvršen kvalitetno i o roku, a za koji je ostavljen prihod u punom iznosu. Ova vrsta poslovnih promena, po pravilu, javlja se kod poslova izgradnje, gde izvođač radova nakon završetka posla garantuje ispravnost i istu pokriva uplatom kaucije ili depozita.

Primer:

Preduzeće X je izvršilo usluge izgradnje u vrednosti od 200.000 din., PDV 20%. Kupac je platio iznos od 216.000 din, a ostatak je zadržao kao depozit radi otklanjanja nedostataka u izgradnji, na rok od 2 godine. Za zadržanu kauciju preduzeće rezerviše sredstva u iznosu od 20.000 din. Preduzeće X je dobilo obaveštenje od kupca da su izvršene popravke u vrednosti od 15.000 din., i ostatak sredstava kupac je vratio.

Knjiženje	Duguje	Potražuje
1) 204 - Kupci u zemlji	240.000	
470 - PDV u izdatim računima		40.000
614 - Prihodi od prodaje usluga za prihod od usluga izgradnje		200.000
2) 241 - Tekući račun	216.000	
048 - Ostali dugoročni plasmani	20.000	
204 - Kupci u zemlji za izvršenu naplatu od kupaca		236.000
3) 543 - Rezervisanja za zadržane kaucije i depozite	20.000	
402 - Rezervisanja za zadržane kaucije i depozite - za izvršeno rezervisanje		20.000
4) 402 - Rezervisanja za zadržane kaucije i depozite	20.000	
038 - Ostali dugoročni plasmani		15.000
678 - Prihodi od ukidanja dugoročnih rezervisanja po obaveštenju kupca o nastalim popravkama		5.000
5) 241 - Tekući račun	5.000	
048 - Ostali dugoročni plasmani za povrat dela depozita		5.000

Račun 403 - Rezervisanja za troškove restrukturiranja

Na račun 403 - Rezervisanja za troškove restrukturiranja, iskazuju se dugoročna rezervisanja za troškove po osnovu restrukturiranja u skladu sa MRS 37 i računovodstvenom politikom.

Prestrukturiranje se MRS 37 definiše kao program kojim se planira i kontroliše od strane rukovodstva i koji značajno menja:

- 1) obim posla koji je preduzeće preduzelo, ili
- 2) način na koji se poslovanje vodi.

Saglasno stavu 70., MRS 37, sledeći događaji mogu biti obuhvaćeni definicijom prestrukturiranja:

- a) prodaja ili prestanak vršenja jednog dela posla;
- b) zatvaranje poslovnih lokacija u zemlji ili regionu ili premeštanje poslovanja iz jedne zemlje ili regiona;
- c) promene u rukovodećoj strukturi, na primer, ukidanje jednog nivoa rukovođenja, i
- d) temeljna reorganizacija koja ima značajno dejstvo na prirodu i promet poslovanja preduzeća.

Rezervisanje za prestrukturiranje uključuje samo direktne izdatke koji proističu iz prestrukturiranja, a to su oni koji istovremeno:

- 1) neminovno proističu iz samog prestrukturiranja, i
- 2) nisu povezani sa tekućim aktivnostima preduzeća.

Primer:

Preduzeće X je za reorganizaciju preduzeća rezervisalo 50.000 din.

Knjiženje	Duguje	Potražuje
1) 544 Rezervisanje za troškoverestruktuiranja	50.000	
403 - Rezervisanje za troškoverestruktuiranja		50.000
za izvršeno rezervisanje		

Račun 404 - Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih

Na račun 404 - Rezervisanje za naknade i druge beneficije zaposlenim, iskazuju se dugoročna rezervisanja po osnovu beneficija, kao što su otpremnine prilikom odlaska u penziju, jubilarne nagrade i druge obaveze prema zaposlenim, koje se isplaćuju u skladu sa stečenim pravima u toku trajanja i nakon prestanka zaposlenja.

Primer:

Preduzeće X je za isplatu jubilarnih nagrada zaposlenim rezervisalo 200.000 dinara.

Knjiženje	Duguje	Potražuje
1) 545 - Rezervisanje za naknade i druge benificije zaposlenih	200.000	
404 - Rezervisanje za naknade i druge benificije zaposlenih - za izvršeno rezervisanje		200.000

Račun 409 - Ostala dugoročna rezervisanja

Na računu 409 - Ostala dugoročna rezervisanja, iskazuju se rezervisanja za sudske sporove u toku godine, rezervisanja za izdate garancije i druga jemstva, i ostala rezervisanja. Poslovne promene po osnovu ostalih dugoročnih rezervisanja iskazuju se na način objašnjen za rezervisanja koja se iskazuju na računima 400, 401, 402, 403 i 404.

22. predavanje

Grupa 41 - dugoročne obaveze

Na račun ima grupe 41 - Dugoročne obaveze, iskazuju se dugoročne obaveze prema matičnim, zavisnim i povezanim pravnim licima, dugoročni krediti i zajmovi, obaveze po hartijama od vrednosti i ostale dugoročne obaveze. Dugoročne obaveze su obaveze koje dospevaju u roku dužem od godinu dana od dana činidbe, odnosno od dana bilansa. Dugoročne obaveze se priznaju u skladu sa MRS 39 i drugim rel-evantnim MRS. Obaveze po osnovu hartija od vrednosti ispravljaju se indirektno u poslovnim knjigama na posebnom analitičkom računu po osnovu kamata koje se odnose na budući period.

U okviru grupe 41 - Dugoročne obaveze, predviđeni su sledeći računi:

- 1) Račun 410 - Obaveze koje se mogu konvertovati u kapital,
- 2) Račun 411 - Obaveze prema matičnim i zavisnim pravnim licima.
- 3) Račun 412 - Obaveze prema ostalim povezanim pravnim licima,
- 4) Račun 413 - Obaveze po emitovanim hartijama od vrednosti,
- 5) Račun 414- Dugoročni krediti u zemlji,
- 6) Račun 415 - Dugoročni krediti u inostranstvu,
- 7) Račun 416 – Obaveze po osnovu finansijskog lizinga
- 8) Račun 419 - Ostale dugoročne obaveze.

Racun 410 - Obaveze koje se mogu konvertovati u kapital

Na računu 410 - Obaveze koje se mogu konvertovati u kapital, iskazuju se dugoročne obaveze koje se prema ugovoru mogu konvertovati u odgovarajući oblik kapitala, u skladu sa zakonom.

Saglasno MRS 32 - Finansijski instrument, emitent finansijskog instrumenta klasifikuje instrumente ili njegove delove, kao obavezu ili sopstveni kapital u skladu s odredbama ugovornog aranžmana pri početnom priznavanju i prema definicijama finansijske obaveze i instrumenta kapitala. Ukoliko finansijski instrument ne dovede do nastanka ugovorne obaveze emitenta da isplati gotovinu, preda drugo finansijsko sredstvo ili razmeni drugi finansijski instrument pod uslovima koji su potencijalno nepovoljni, tada je taj instrument kapital.

Primer:

Osnivač preduzeća X uplatio je pozajmicu preduzeću od 80.000 din., sa nam-
erom konvertovanja iste u ulog. Zajam je konvertovan u kapital

Knjiženje	Duguje	Potražuje
1) 241 - Tekući račun	80.000	
410 - Obaveze koje se mogu konvertovati u kapital		80.000
2) 410 - Obaveze koje se mogu konvertovati u capital	80.000	
301 - Udeli društva sa ograničenom odgovornošću		80.000
- za konverziju obaveza u capital		

Racun 411 - Obaveze prema matičnim i zavisnim pravnim licima

Na računu 411 - Obaveze prema matičnim i zavisnim pravnim licima, iskazuju se obaveze po osnovu primljenih dugoročnih kredita od pravnih lica koja ulaze u grupu za konsolidovanje u skladu sa MRS 27. Navedenim MRS matično preduzeće se definiše kao preduzeće koje ima jedno ili više zavisnih preduzeća, akonsolidovani finansijski izveštaj se definiše kao finansijski izveštaji grupe koji su prikazani kao finansijski izveštaj jednog preduzeća.

Primer:

Preduzeće X je od matičnog preduzeća Y kupilo materijal u vrednosti od 500.000 dinara, na robni kredit, s rokom vraćanja tri godine.

Knjiženje	Duguje	Potražuje
1) 100 - Obračun nabavke materijala	500.000	
411 - Obaveze prema matičnim I zavisnim preduzećima za nabavku materijala na robni kredit		500.000

Poslovne promene na računu 412 - Obaveze prema ostalim povezanim pravnim licima, na kome se iskazuju obaveze po osnovu primljenih dugoročnih kredita od ostalih povezanih pravnih lica, vrši se na isti način kako je to objašnjeno za račun 411.

Racun 413 - Obaveze po emitovanim hartijama od vrednosti u periodu dužem od godinu dana

Na računu 413 - Obaveze po emitovanim hartijama od vrednosti u periodu dužem od godinu dana, iskazuju se obaveze po izdatim hartijama od vrednosti sa rokom dospeća preko godinu dana od dana činidbe, odnosno dana bilansa.

Primer

Preduzeće X je donelo odluku o emitovanju obveznica u nominalnoj vrednosti od 250.000 dinara, sa rokom dospeća dve godine i sa godišnjom kamatom 10%. Prodato je 80% emitovanih akcija po nominalnoj vrednosti.

Knjiženje	Duguje	Potražuje
1) 241 - Tekući račun	200.000	
282 - Razgraničeni troškovi po osnovu obaveza	40.000	
413 - Obaveze po emitovanim hartijama od vrednosti za emitovane hartije od vrednosti		240.000

Račun 414 - Dugoročni krediti u zemlji

Na računu 414 - Dugoročni krediti u zemlji, iskazuju se obaveze po osnovu primljenih dugoročnih kredita od pravnih i fizičkih lica u zemlji, osim od zavisnih i povezanih pravnih lica.

Primer:

Preduzeće X je primilo dugoročni kredit od banke u iznosu od 500.000 dinara, sa rokom vraćanja od 5 godina i kamatom od 10% godišnje. Banka je dostavila obračun kamate za jedan mesec u iznosu od 4.200 dinara.

Knjiženje	Duguje	Potražuje
1) 241 - Tekući račun	500.000	
414 - Dugoročni krediti u zemlji za prijem sredstava dugoročnog kredita od banke na tekući račun		500.000
2) 562 - Rashodi kamata	4.200	
460 - Obaveze po osnovu kamata za mesečnu kamatu po obračunu banke		4.200

Račun 415 - Dugoročni krediti u inostranstvu

Na računv;415 - Dugoročni krediti u inostranstvu, iskazuju se obaveze po osnovu primljenih dugoročnih kredita od pravnih i fizičkih lica u inostranstvu, osim zavisnih i povezanih pravnih lica.

Primer:

Preduzeće X je primilo dugoročni kreditit iz inostranstva u iznosu od 10.000 eura (1 eur = 80 din.), sa rokom vraćanja tri godine. Banka dostavila obračun kamate na iznos od 500 eur (1 eur = 81 din.).

Knjiženje	Duguje	Potražuje
1) 244 - Devizni račun	800.000	
415 - Dugoročni krediti u inostranstvu		800.000

za prijenim deviznog kreda od 100.000 eura

---

2) 562 - Rashodi kamata	40.500	
460 - Obaveze za kamatu 4		0.500
za obračun kamate od 500 eura		

Račun 419 - Ostale dugoročne obaveze

Na računu 419 - Ostale dugoročne obaveze, iskazuju se ostale dugoročne obaveze koje nisu iskazane na ostalim računima u okviru grupe 41. Na ovom računu iskazuju se kod primaoca lizinga obaveze po osnovu opreme uzete u finansijski liz-ing.

Lizing se definiše kao ugovor kojim davalac lizinga prenosi na korisnika lizinga, u zamenu za jednu ili niz rata, pravo da koristi predmet lizinga na vremenski period za koji su se dogovorili.

Finansijski lizing je lizing kojim se u najvećoj meri prenose svi rizici i koristi koji proizilaze iz vlasništva nad predmetom lizinga. Pravo vlasništva može, ali ne mora, biti konačno preneto.

Primer:

Preduzeće X je kupilo opremu na finansijski lizing u vrednosti od 200.000 dinara, na rok od četiri godine. PDV iznosi 360.000 dinara.

Knjiženje	Duguje	Potražuje
1) 026 - Nekretnine, postrojenja, uređaji i oprema u pripremi	200.000	
270 - PDV u primljenim fakturama	40.000	
419 - Ostale dugoročne obaveze za opremu kupljenu na finansijski lizing		240.000
